

RIKOSASIOIDEN SOVITTELUN NEUVOTTELUKUNNAN KOKOUS

Aika **to 12.11.2020 klo 13-15**

Paikka **Kokous toteutettiin Teams -yhteyden kautta.**

Osallistujat Kinnunen Aarne, apulaisosastopäällikkö, OM, varapj.
Sambou Saija, erikoissuunnittelija, OM
Halme Kimmo, poliisitarkastaja, SM/poliisiosasto
Ervasti Kaijus, yliopistotutkija/HY/KRIMO
Mäenpää Pia, kihlakunnansyyttäjä, Itä-Suomen syyttäjän virasto
Tykkyläinen Juha, käräjätuomari, osaston johtaja, Pohjois-Karjalan käräjäoikeus
Koivukangas Jaana, kehitysjohtaja, Rikosuhripäivystys ry
Snellman Tiina, sovittelun esimies, Vantaan sovittelutoimisto
Ikonen Reetta, sovittelutoimiston johtaja, Kymi-Saimaan sovittelutoimisto
Elonheimo Henrik, kehittämispäällikkö, THL
Rimpilä Ilona, erityisasiantuntija, THL, siht.

poissa

Pouta Anneli, johtaja, THL, pj.

Keinänen Jari, johtaja, STM

Heikkinen Pekka, poliisitarkastaja, poliisihallitus

Uotinen Sami, johtava lakimies, Suomen kuntaliitto

Asialista

1. Kokouksen avaus

Varapuheenjohtaja avasi kokouksen.

2. Sovittelun kotipesäkeskustelun tilanne

Aarne Kinnunen avasi sovittelun nk. kotipesäkeskustelun tilannetta, ohjausryhmän toimintaa sekä arviointityön vaiheita. Hän kertasi oikeusministeriön hallinnonalan sovittelutoimintaa kehittävän, työnsä käynnistäneen työryhmän sekä rikosasioiden sovittelun mahdollista siirtoa STM:n hallinnonalta OM:n hallinnonalle selvittävän ohjausryhmän tehtävistä ja toiminnasta. Sekä työ- että ohjausryhmä aloittivat työskentelynsä 1.3.2020.

Keskustelussa käytiin läpi siirtohankkeeseen liittyviä toimenpiteitä, jotka pitävät sisällään asiantuntijoiden kuulemista, puhujavierailuja sekä esimerkiksi Webropol-kyselyjä niin poliisille, syyttäjille, oikeusavun edustajille kuin sovittelupalveluntuottajillekin. Keskeinen dokumentti on myös Henrik Elonheimon keväällä 2020 tuottama selvitysraportti, joka on julkaistu syyskuussa 2020 (https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140533/URN_ISBN_978-952-343-551-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y). Raportin pohjalta ohjausryhmä arvioi mm. siirtoon liittyviä organisointivaihtoehtoja, joista tällä hetkellä potentiaalisimpina nähdään sovittelun integrointi oikeusaputoimistojen organisaatorakenteeseen tai

osaksi erillistä, itsenäistä pienistä viranomaisista koostuvaa oikeushallintovirastoa.

Organisointivaihtoehdot kirvoittivat eniten keskustelua. Keskustelussa toivottiin yleisesti, ettei sovittelun itsenäisyyttä edellyttävä palvelun luonne vaarantuisi liikaa organisointimuodon vuoksi. Etenkin oikeusapuintegraation kohdalla keskustelussa toivottiin että jääviyskysymys otetaan vakavasti. Kaijus Ervasti piti tärkeänä, että puolueettomuus ja riippumattomuus viestitään myös ulospäin. Hän myös esitti huolensa jääviysongelmista oikeusapuintegraatiossa sekä siitä, että riippumattomuus voi murtua näillä integrointivaihtoehdoilla.

Esteellisyys todettiin haasteeksi mutta mahdollisesti ratkaistavaksi, koska ongelma on oikeusapupiireissä hyvin tiedostettu. Sovittelun kuvaa riippumattomana toimijana voidaan vahvistaa esimerkiksi palvelumuotoilulla. Kinnunen totesi että sovittelukentän ääni on arvioinnissa ja ratkaisuisissa keskeisessä roolissa. Sovittelukentän sitoutuneisuus ja ammattitaito ovat tiedossa, eikä osaavaa henkilöstöä haluta menettää. Päätökseen vaikuttavat kuitenkin lopulta myös virkamiesjohdon ja poliittisen johdon näkemykset. Toiveena on, että sovittelun kehittämistyö jatkuu edelleen täysipainoisesti, eivätkä siirtohankkeeseen liittyvät pohdinnat halvaannuta toimintaa.

3. Sovittelun asema THL muutosohjelmassa

Koska Anneli Pouta ei osallistunut kokoukseen, Elonheimo avasi THL:n sisällä käynnistynyttä muutosohjelmaa sekä sen vaikutuksia sovittelupalveluiden paikkaan ja tilaan. Vuoden alussa 2021 Valtion muut erityispalvelut (VAME) laajenee suuremmaksi yksiköksi ja saa uuden nimen. Sovittelu jatkaa osana tätä noin 30 hengen yksikköä, joka profiloituu väkivaltatyön osaamiskeskittymäksi ja jonka vastuulla on mm. erilaisten palvelujen järjestäminen sekä tutkimustoiminta. Johtajana jatkaa edelleen Helena Ewalds. Elonheimo lupasi, että sovittelun kenttää informoidaan tästä muutoksesta.

4. Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma ja sovittelua koskevat hankkeet OM:ssä

Elonheimo nosti esiin oikeusministeriön 22.10.2020 julkaiseman Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelman, jossa sovittelua koskevat maininnat olivat hyvin vähäiset. Keskustelua heräteltiin siitä, millä tavoin sovittelu pääsis mukaan tämänkaltaisiin mietintöihin ja lausuntoihin.

Saija Sambou totesi, ettei hänellä ole tietoa millä perusteella ohjelman pohjalla oleviin työpajoihin on päässyt kuultavaksi. Kimmo Halme yllättyi havainnosta, ja kertoi omasta puolestaan vevänsä viestiä että sovittelu tulisi huomioida tulevissa ohjelmissa. Myös Jaana Koivukangas kertoi havainneensa, että sovittelu ei ollut millään tavoin agendana ohjelman taustalla olevissa työpajoissa, joihin mm. RIKU oli kutsuttu mukaan. Reetta Ikonen toivoi, että lähisuhdeväkivallan sovittelusta vietäisiin enemmän positiivista viestiä. Kinnunen esitti, että neuvottelukunta voisi olla positiivisen viestin viejä ja reagoida etenkin siinä vaiheessa kun keskustelu aiheesta on kiivaimmillaan.

5. Sovittelun tilastot

Sovittelutilastot julkaistiin tänä vuonna harvinaisen myöhään, 20.10.2020. Elonheimo kertoi, että syynä tähän on uuden tietojärjestelmän edelleen keskeneräinen tiedonsiirtoprosessi. Luvut jouduttiin poikkeuksellisesti laskemaan suoraan tietokantapalvelimella. Uudesta tietojärjestelmästä johtuen vuoden 2019 luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia aiempien vuosien tilastojen kanssa, joskin menetelmäratkaisuissa on pyritty vahvistamaan vertailukelpoisuutta etenkin tulevien vuosien kanssa.

Keskustelua käytiin tilastomittareista sekä siitä, ettei sovittelun vaikuttavuus välttämättä tule tilastoraportista ilmi riittävästi. Koivukangas tiedusteli miten sovittelun lopputulos näkyy tilastossa ja kuinka hyvin sovitut korvaukset ovat toteutuneet. Ikonen kertoi, että tilastointi pysähtyy tällä hetkellä sopimusmäärään sekä tietoon sovittujen korvausten yhteenlasketusta määrästä. Todettiin, että tilastoon tulisi saada paremmin näkyviin näitä vaikuttavuuden mittareita.

Halme esitti huolensa siitä ovatko POHA:n uudet ohjeet (aloitteen tekevän poliisin pitää saada suostumus sovitteluun) vaikuttaneet prosessiin ja sovittelun tilastoihin. Elonheimo kertoi että tämä oli pelkona. Tällä hetkellä kuitenkin näyttää siltä, ettei vaikutus ainakaan toistaiseksi ole merkittävä, ainakaan siinä valossa, että luvut eivät ole enempää romahtaneet. Todettiin, että helmikuussa 2021 POHA:n yhteistyöpäivässä THL sovittelutiimi jatkaa keskustelua tästä aiheesta.

6. Aloite sovittelun valtionkorvauksen määrän kasvattamiseksi

Elonheimo kuvasi ajankohtaisia tarpeita valtionkorvauksen määrän kasvattamiseksi, ja viittasi neuvottelukunnan roolin olleen keskeinen viimeisimmän noston yhteydessä. Tällä hetkellä valtionkorvauksen taso ei riitä tavoitteisiin pääsemiseksi. Yhteisesti pohdittiin sitä, minkälaista laskelmaa esitys kaipaisi osakseen ja minkälaisessa prosessissa nostoa tulisi edistää.

Kinnunen totesi tämän olevan tärkeä nosto mutta ilmaisi että ensi vuoden budjettiin nosto tuskin ehtii. Vuoden 2022 budjettikäsittelyyn olisi mahdollista yrittää mukaan. Esitys menestyy parhaiten mikäli OM ja STM esittävät budjetin kasvattamista yhdessä. Kinnunen lupasi keskustella asiasta Jari Keinäsen kanssa.

7. Muita asioita

Asialistan ulkopuolelta käsiteltiin vielä sovittelun päättyvään kehittämisohjelmakauteen (2016 - 2020) sekä uuteen kehittämisohjelmaan (2021 - 2023) liittyviä toimenpiteitä, joita Ilona Rimpilä ja Henrik Elonheimo ovat syksyn mittaan toteuttaneet. Uuden kehittämisohjelman kriteereinä ovat lyhyempi ja fokuoituneempi ohjelma, sekä erillinen sovittelun laatutyöskentely, jossa struktuurina ovat visio, missio ja strategia. Laatutyöskentely aloitettiin yhdessä kentän kanssa sovittelun Kehittämispäivillä 11.11.2020. Aarne Kinnunen kannusti viemään tätä työskentelyä eteenpäin ja käymään keskustelua eri foorumeilla.

Rimpilä ja Elonheimo toteuttavat myös päättyvän kehittämisohjelmakauden arviointia yhdessä vastuuhenkilöiden kanssa. Kahdenväliset keskustelut jokaisen vastuuhenkilön kanssa käydään loka – joulukuussa 2020.

8. Seuraava kokous

Päätettiin että sovitaan ensi vuoden kokouspäivät kerralla. Rimpilä toteuttaa aiheesta Webropol-kyselyn. Sovittiin että vuonna 2021 järjestetään 4 kokousta, kaksi keväällä ja kaksi syksyllä. Toive oli, että kevätkauden ensimmäinen kokous olisi jo tammikuussa.